

PREDKLADACIA SPRÁVA

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky (ďalej len „NKÚ SR“) v zmysle § 20 zákona NR SR č. 39/1993 Z. z. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky predkladá na rokovanie vlády Slovenskej republiky správu z kontroly „Odporúčania NKÚ SR z kontroly verejných financií a majetku zdravotníckych zariadení“, vykonanú na Ministerstve zdravotníctva Slovenskej republiky .

Účelom kontroly, vykonanej v I. polroku 2024 bolo zistiť, či odporúčania NKÚ SR z kontrol vykonaných v sektore zdravotníctva v rokoch 2016 – 2017 prispeli k odstráneniu nedostatkov a zlepšeniu hospodárenia zdravotníckych zariadení. Kontrolou bol preverený stav v piatich oblastiach - hospodárenie zdravotníckych zariadení, koncesné zmluvy, náklady spojené so správou stavieb, verejné obstarávanie a posilnenie zodpovednosti manažmentu za dosahované výsledky.

Kontrolou bolo zistené, že hlavné problémy hospodárenia zdravotníckych zariadení, najmä ich neustále stratové hospodárenie, vysoký investičný a modernizačný dlh a s tým spojené ďalšie nedostatky sa ani za obdobie od roku 2018 podstatným spôsobom nezmenili, mnohé pretrvávajú alebo majú ešte väčší rozsah. Kľúčové odporúčania NKÚ SR, ktoré mali napomôcť zmeniť prístup k celému cyklu riadenia zdravotníckych zariadení neboli realizované vôbec, alebo iba čiastočne, či na krátky čas. Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej „MZ SR“) za roky v ktorých bol problém zadlženosti štátnych nemocníc aktuálny, nepredložilo žiaden komplexný materiál, z ktorého by bola zrejmá stratégia ozdravenia zdravotníckeho sektora. Boli to skôr iba vyhlásenia bez reálnych krokov, bez reálneho plánu a časového postupu.

V kontrolovanom období rokov 2018 – 2023 prechádzalo MZ SR množstvom zmien, ktoré ovplyvňovali chod inštitúcie, vznik, transformáciu a zánik organizačných útvarov. Štatutár organizácie bol v kontrolovanom období zmenený deväťkrát. Organizačný poriadok sa významným spôsobom menil 36-krát.

Pre chod inštitúcie bolo potrebné zabezpečiť, aby ministerstvo aj napriek zmenám naďalej plnilo úlohy, ktoré boli rozpracované, resp. ku ktorým sa zaviazalo. Úlohy súvisiace s vypracovaním zásadných, dlhodobých a strategických cieľov v zdravotníctve mal do júla 2020 na starosti Inštitút zdravotnej politiky. Úrad pre riadenie podriadených organizácií zjednocoval procesy v podriadených organizáciách za účelom lepšieho a objektívnejšieho porovnania efektívnosti ich fungovania. K 01.07.2020 obidva organizačné útvary zanikli, resp. transformovali sa. Novovzniknutým nástupníckym útvarom alebo už existujúcim útvarom boli pridelené viaceré z ich úloh a kompetencií. Postupom času boli ale aj niektoré z týchto útvarov reorganizované, či úplne zanikli. Kontrolou bolo zistené, že agenda zanikajúcich organizačných zložiek nebola odovzdaná, informácie o výsledkoch ich práce, ani o rozpracovaných úlohách neboli k dispozícii. Dôvody zániku nie sú MZ SR známe. V jednom zo zistených prípadov MZ SR len čiastočne nadviazalo na plnenie úloh vyplývajúcich z Memoranda o spolupráci medzi MZ SR a Ministerstvom financií SR. V ďalšom prípade po zániku Inštitútu zdravotnej politiky a následnom vzniku Inštitútu zdravotných analýz nebolo z dôvodu chýbajúcej dokumentácie zrejmé, ako táto zmena ovplyvnila realizáciu NP Budovanie a rozvoj kapacít analytických útvarov na vybraných ústredných orgánoch štátnej správy.

Je zrejmé, že ministerstvo zdravotníctva dlhodobo zlyháva vo svojej základnej funkcii, ktorou je tvorba verejnej zdravotníckej politiky a zodpovednosť za jej plnenie. Ciele tejto politiky musia zodpovedať potrebám sektora, ale aj možnostiam verejných financií a tento vzťah treba vhodnými regulačnými nástrojmi neustále udržiavať v rovnováhe. Dlhodobo je však riadenie tejto verejnej politiky nesystémové, spravidla sa riešia iba aktuálne problémy. Keďže dlhodobo nie sú jasné ciele, ktoré vychádzajú z objektívnych potrieb, podložené reálnymi dátami

o rôznych aspektoch demografického a zdravotného stavu obyvateľstva a predpokladaného vývoja, nie je ani zrejmé, aká je objektívna potreba zdrojov a ich distribúcia medzi hlavných aktérov zdravotníckej politiky. Výsledkom tohto stavu je neustály nedostatok – nedostatok peňazí, ľudí, kapitálu, ale aj nedostatok potrebných ideí a myšlienok, ktoré by „uzdravili“ systém zdravotníctva.

Existujúce legislatívne prostredie zdravotníckej politiky, či iné zákony vyžadujúce uplatňovanie princípov hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti verejných zdrojov poskytujú Ministerstvu zdravotníctva Slovenskej republiky dostatok kompetencií a možnosti, ako riadiť sektor štátnych zdravotníckych zariadení v zmysle týchto princípov. Má kompetencie byť hlavným aktérom v strategickom i ročnom plánovaní i v tom, ako dosiahnuť tieto ciele. Dôležité je poznať túto legislatívu v jej komplexnosti a takto ju aj v riadení zdravotníctva využívať. Ak sa tak nestane, problém neustáleho nedostatku finančných zdrojov sa bude každoročne opakovať, zdravotnícke služby sa budú stávať stále viac nedostupné pre nedostatok lekárov či sestier. Ciele, ku ktorým sme sa ako krajina zaviazali v oblasti strednej dĺžky života, odvrátiteľnej úmrtnosti a ďalšie sa pri nezmenenom nesystémovom riadení ministerstva zdravotníctva dosiahnu iba veľmi ťažko, alebo iba čiastočne.